

PRODUCCIÓ I REVOLUCIÓ

(Discurs pronunciat davant del XII Congrés del Partit Comunista (B) Rus) ¹

Lev Trotski

10 d'abril de 1923

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de:
<http://www.marxists.org/espanol/trotsky/ceip/economicos/Produccionyrevolucion.htm>

La primera i més elemental de les tasques de la NEP decidida pel nostre partit fou donar un impuls a les forces productives. La segona és dirigir les forces de la producció en direcció de la recuperació, o mentre es recuperen, cap al socialisme. Aqueixes dues qüestions de cap mode han de ser confoses.

La NEP ha complert el seu primer objectiu. Les nostres estadístiques per a 1913, 1921 i 1922, més enllà de com puguen ser d'inexactes, descriuen prou bé el moviment de la producció. En 1913 l'ingrés total de totes les branques de la indústria i l'agricultura russa sumaven 11.000 milions de rubles or. En 1921 aquest fou de menys de 4.500 milions, i en 1922 fou de 5.300 milions.

En 1913 l'agricultura proporcionà un rendiment de 6.700 milions. En 1921 donà 3.500 i en 1922, 4.000 milions. En 1913 la indústria produí en conjunt 4.400 milions de rubles or, i en 1921, 929 milions. En 1922 la producció sobrepassà els 1.300 milions. Però allò que més ens preocupa és la indústria pesant nacionalitzada, per una banda, i la producció dels petits tallers, per una altra. En 1913 la indústria pesant i mitjana produïren 3.700 milions, en 1921, 669 milions, i en 1922, 954 milions. Amb d'altres paraules, en 1922, aconseguí un creixement del 43% per damunt de la suma de 1921. Però, quina fou la producció dels petits tallers? Fou de 730 milions un any abans de la guerra. En 1921 fou de 260 milions, i en 1922, de 435 milions.

La naturalesa primitiva de l'intercanvi amb el camp

De la mateixa manera, l'intercanvi entre la ciutat i el camp s'ha incrementat. Açò es manifesta principalment en béns de consum. El lligam amb el camp ha travessat així una etapa bàsica, i només ara ens estem aproximant a la segona, en què el camp proveirà matèries primeres a la ciutat i en rebrà les maquinàries.

El caràcter primitiu del nostre intercanvi amb el camp està condicionat per dos factors: es basa en béns de consum, i la petita producció artesana exerceix un enorme paper en ella. Permeten-nos recordar que aquesta producció ha pujat de quatre a cinc milions de rubles or, mentre que la de la indústria pesant i mitjana és de només 954 milions. El problema ací es planteja agudament: l'intercanvi entre la ciutat i el camp, està avançant cap al socialisme o cap al capitalisme? La NEP és una esfera legalment reconeguda per nosaltres en què el capital privat competeix amb nosaltres.

La petita producció de mercaderies és el rent del cultiu en què s'hi ha desenvolupat el capitalisme a Rússia, per una altra banda introduïda pel capital estranger. El capital privat a penes ha penetrat en la nostra indústria mitjana i pesant. Les empreses permeses només exerceixen un paper de poca importància entre nosaltres. Però la propietat privada és predominant en el comerç. La petita producció de mercaderies i el comerç privat formen un bloc de forces hostil contra nosaltres.

La recuperació de la producció

La producció ha estat reviscuda. S'ha produït un poc més, i un poc millor. La productivitat del treball ha crescut, i els salaris junt amb d'ella. Significa açò que l'estat està millor? En Alemanya la recuperació de les empreses implicà la ruïna del país. Però nosaltres no li paguem reparacions a ningú. Nosaltres saldarem tots els nostres deutes a l'octubre de 1917, i la nostra prerrogativa roman intacta. Si la nostra indústria nacionalitzada treballa a pèrdua, ¿qui pot, doncs, fer-se ric, llevat que no siga estranger?

Perquè enguany la nostra producció presa en conjunt ha treballat a pèrdua. Algunes branques esperaven fer guanys. La producció ha pujat el 43%. Ha hagut una molt lleu milloria en els combustibles. La producció de paper ha crescut de 86 milions de rubles or a 191 i la de llana de 72 a 137. Les tèxtils estan al cap, i la indústria lleugera de propietat privada està al front d'açò. La indústria pesant nacionalitzada és encara deficitària.

Aquest dèficit pot ser comparat amb l'esforç de fer caminar una màquina que quasi ha deixat de funcionar, i que ha deixat de funcionar completament en alguns aspectes. En aquest cas no hi ha gens desconcertant, açò era inevitable. Encara que açò no ha de continuar. El començament que s'ha fet no ha de ser arruïnat. La conclusió a extraure d'aquesta experiència és que estem encara en les etapes bàsiques de la recuperació. Aquesta recuperació ens ajuda, açò és obvi. Significa una conquesta, i la pujada dels salaris és una altra. Però si ens preguntem a qui ha proporcionat els seus primers beneficis, fariem bé a respondre'ns que ha estat al nostre competidor, al petit productor. I és necessari que admetem que hem gastat part del nostre capital per a posar novament a

funcionar al nostre equipament. Rikov ha tret aquesta conclusió, i agrega: “És necessari durant el tercer any de la NEP cobrir els costos de la nostra indústria i transport i produir”.

Millorar les condicions dels camperols i exportar grans

Durant la segona etapa de la NEP, el nostre objectiu és el d'unir-nos al camp. El camperol s'enfronta al petit productor i a la indústria nacionalitzada. La nostra Comissió de Comerç Intern assenyala que el camperol avui està pagant en gra pels seus béns manufacturats, el seu carbó, el seu petroli, etc., 2,75 vegades més que en 1913. El passat agost els preus dels béns manufacturats en els nostres mercats foren menors que els de 1913. No han deixat de pujar des d'aleshores. Al mateix temps els preus dels béns agrícoles eren molt més alts que en 1913, i no han cessat de caure des de llavors. Aquest és tot el problema de la nostra vida econòmica i del nostre progrés vers el socialisme.

És urgentment necessari aproximar els preus de la producció rural i de la producció industrial, sense la qual cosa cap control de les fronteres ens salvarà de la competència del mercat estranger.

La primera qüestió ací és la de les nostres exportacions de grans. Hauria de ser de primera importància si els venguérem obtenint guanys. Però estem en un període de feixisme, i els bloqueigs són possibles. Els americans tenen tant de gra que l'estan usant per a alimentar els seus porcs, i fins i tot l'estan cremant: durant la guerra Amèrica del Nord s'apropià de les nou desenes parts dels nostres mercats de grans. Podem recuperar-los? Sense el més mínim optimisme podem respondre afirmativament: Europa, encara que siga feixista, ha de menjar el nostre pa soviètic, i els guanys d'aquestes exportacions, beneficiant directament els camperols, ajudaran en última instància a fer reviure la nostra indústria novament. Però aquesta encara no és la solució. És més un lligam entre l'Europa capitalista i el camp ucraïnès que entre el nostre proletariat i els nostres camperols.

Crear una comptabilitat

Nosaltres també estem feixugament equipats en relació al nostre competidor, el petit productor. El seu equipament és rudimentari. De les nostres vastes empreses industrials estem utilitzant només del 17 al 20%, 25% com a màxim, i carreguem amb tot el pes de la resta. Les nostres empreses s'assemblen molt als antics exèrcits partisans, que tenien 500 baionetes, tres aeroplans i dos aparells de telègraf per a fer la impressió d'un exèrcit. És necessari, amb la major serietat, reorganitzar-les, que el partit i els sindicats li dediquen tota la seua atenció a això.

Hem de posar un fre a tot treball inútil. És millor alimentar un aturat que fer funcionar una maquinària inútil, centralitzar les nostres empreses rigorosament, reduir els costos secundaris de la producció, ja siguen etiquetats com a entrenament o suport a l'Exèrcit Roig, i encara més els de publicitat. En relació a açò s'ha de mencionar un fet més: una gran part de la nostra premsa es manté funcionant amb les publicitats completament inútils dels nostres establiments industrials.

A més, necessitem una comptabilitat estricta, la seua manca encoratja el robatori i el malbaratament. En quin punt estem en els nostres càlculs? La Inspecció Obrera ha descobert que el 80% dels nostres càlculs són arbitraris (i podem suposar que els altres no valen absolutament res). Les empreses es jactaven dels seus guanys, i la Inspecció Obrera els ha demostrat que eren deficitàries.

Hi ha tota una màgia que es practica amb els números, i hem d'acabar amb açò. Ja hem experimentat el període de les "requisicions" que ho justificava tot, i després el de les "especulacions", tem que ara entrem en el dels "càlculs". Hem de crear una comptabilitat, càlculs adequats, que no disfressen més el pillatge, sinó que ens permeta realment portar avant la nostra empresa. La comptabilitat no és un requisit d'oficina, un detall tècnic, sinó el camí al socialisme.

Regularitzar els salaris

La Comissió del Partit per als Salaris, presidida per Rikov, ha pres algunes decisions importants: òbviament els salaris han de pujar alhora que la producció, però no han de reflectir l'augment d'aquesta última. Els guanys de la indústria tèxtil, per exemple, no han de ser absorbits completament per l'augment dels salaris, sinó que han de contribuir parcialment a la recuperació de tota la indústria nacionalitzada.

Concentrar el crèdit

Finançar una empresa és en les seues tres quartes parts controlar-la. En el nostre estat el mecanisme financer és necessari cada vegada més per a reactivar la indústria, en el seu sentit més ampli, naturalment, i no en els seus detalls. El Comissariat d'Economia del Poble seria impotent si no tingués a la seua disposició un bon mecanisme financer.

El control financer de la producció òbviament no ha d'extraure la seua inspiració de les fluctuacions immediates del mercat comercial, i no ha de perdre de vista la perspectiva a llarg termini, examinat pels serveis de l'estat i pel partit. L'única forma d'evitar el diletantisme en aquesta esfera és concentrar el crèdit.

El monopoli del comerç exterior no ha de ser posat en dubte. Si haguéssim d'explicar en què es basen les nostres esperances per a un futur socialista per a Rússia, hauríem de respondre:

- 1- Sobre el poder polític del partit, recolzat per l'Exèrcit Roig.
- 2- Sobre la nacionalització de la producció.
- 3- Sobre el monopoli del comerç exterior

Seria prou de tirar a baix un d'aqueixos pilars perquè caiga tot l'edifici.

Treballar de conformitat amb un pla racional

Ara avançaré una qüestió que considere com la fonamental, la del treball econòmic coordinat segons un pla unificat. Què és aquest pla? En el sistema capitalista és el joc lliure de l'oferta i la demanda, les crisis, etc., els que regulen la producció. Hi ha només un pla per a les indústries privades; és només quan aquestes són monopolis que la seua activitat combinada s'estén al mercat mundial. Sota el Comunisme de Guerra haguérem de substituir els càlculs de la nostra administració per la interacció de totes les forces econòmiques. Per tant tinguérem èxit per a bé o per a mal en alimentar l'exèrcit i el proletariat. Però hem d'admetre que no fórem capaços de controlar la nostra indústria d'aquesta manera. I cridàrem el mercat en la nostra ajuda. Encara que no podíem posar sense cautela nostra indústria a disposició del mercat. L'exèrcit sempre és una economia sistemàtica que no depèn del mercat; el nostre transport està completament nacionalitzat; i la nostra indústria pesant i de combustibles treballen principalment per a l'exèrcit i per al transport. Està fora de tota qüestió posar-les a disposició del mercat, no importa com d'insignificant siga aquest. Estem així obligats a reconciliar l'activitat projectada i planificada dels òrgans econòmics de l'estat amb la mobilitat i la flexibilitat del mercat, i això exigeix la necessitat d'un pla. En 1921 tinguérem una crisi de combustibles. En 1922 fou una crisi en les vendes. Ara tenim una crisi en les matèries primeres. En relació a la crisi de combustibles, Vladimir Ilich ens digué en 1921: "Ens equivocàrem en els nostres pronòstics". La crisi es desenvolupà a partir de la nostra falta d'un sistema, i l'absència d'un pla ben construït. La crisi de les vendes més tard fou el resultat de la nostra manca de previsió comercial; havíem saturat el feble mercat intern. La crisi de les matèries primeres té la mateixa causa; els productes foren posats a la venda a un preu no garantit per la provisió de matèries primeres. La nostra crisi ha estat causada per la insuficiència dels nostres plans. Planificant millor el nostre treball podríem preveure i neutralitzar els moviments del mercat.

Controlar la vida econòmica significa preveure-la i planificar-la. Però no hem de confondre el pla general amb les possibilitats de maniobra i acció permeses a empreses aïllades. Aquestes són coses diferents i seguiran així.

Dissenyar un pla i aplicar-lo significa fer el que fan Morgan i el seu estat major pel seu trust a Amèrica del Nord: coordinar la direcció i l'administració. Hem de dirigir tota la nostra producció russa nacionalitzada de la mateixa forma en què ells dirigeixen els seus trusts.

Així avancem vers un acord amb les tesis del Comitè Central sobre la necessitat de tenir una Oficina Central Econòmica.

Superar la "NEP"

Nosaltres invoquem la competència del lliure mercat, i hem de mesurar la nostra força contra aquest. Perseverarem per mitjà d'un esforç concertat, i el nostre èxit serà indicat per la part de la reconstrucció de la riquesa nacional que retorne al control conscient. La Nova Política Econòmica és seriosa i de llarg termini, però de cap manera és eterna. La creem només per a superar-la amb l'ajuda de les lleis del mercat, per a utilitzar aqueixes lleis per a nosaltres mateixos, introduint la nostra poderosa maquinària econòmica en ella, mentre que estenem incessantment en ella la palanca del treball segons un pla unificat.

El pla està a tot el mercat acabarà venent-lo. És possible aquesta victòria? Òbviament. És segura? No. L'hem començada ja? Al meu parer, no. Tot just ara hem estat capaços d'apropar-nos a les posicions a partir de les quals podem triomfar. Hem creat les condicions preliminars per a la victòria. Què hem de fer per a guanyar?

Els nostres avantatges

- 1- Al contrari que els països capitalistes, coneixent les nostres capacitats i les nostres necessitats, podem controlar conscientment la nostra vida econòmica.
- 2- En el seu interès general podem fins a cert punt avançar en les relacions entre l'agricultura i la indústria per a desplaçar certes forces d'una a una altra.
- 3- Podem dirigir conscientment els recursos del nostre estat, abastir millor certes branques de la producció, i suprimir les que no necessitem.
- 4- Podem destinar conscientment els nostres recursos entre les empreses en la indústria, desenvolupant algunes i endarrerint d'altres.
- 5- Podem coordinar el treball de les distintes empreses infinitament millor que el sistema capitalista.

6- Finalment, la classe obrera russa li permetrà a l'estat algun crèdit sobre els salaris.

Aquestes són els nostres sis avantatges principals. Aquestes les trobe enumerades en un fullet dedicat a la regió minera de Moscou, l'autor del qual hi agrega que si ara tenim dèficit, és perquè no tenim caps d'indústria, que s'interessin en tot, dedicats al seu treball, que el coneguen i li dediquen les seues nits i els seus dies. El proletariat té un sol mitjà de realitzar el socialisme, l'acumulació de guanys. Ací la regla més simple és la millor: l'estalvi del copec soviètic farà el ruble soviètic.

En el IX Congrés del Partit, Vladimir Ilich féu de la selecció dels homes la qüestió principal. La Comissió del camarada Kuibishev examinà 28 firmes, i conclogué que eren tan "desmanotades, imprudents i no sistemàtiques com aquells que les dirigien", fins a la conseqüent escassetat de comptabilitat. També proposà que, per tant, l'administració de les empreses panrusses ha de ser nomenada pel Consell Econòmic Suprem junt amb el Comitè Central del partit. De mode semblant, en les províncies, els comitès provincials del partit haurien de col·laborar quant a recomanacions amb els comitès econòmics provincials.

Acumulació socialista primitiva

Estem preparant-nos a botar les etapes de l'acumulació socialista primitiva. Vostès haurien de comprendre què és l'acumulació capitalista primitiva segons Marx, i quina pressió de forces pressuposa per al petit patró. Aquest petit explotador fa miracles, aconsegueix algun tipus d'heroisme, dorm només quatre hores de 24, viu a pa negre, explota la seua dona i els seus fills, i estalvia cada centau. Aquest és un espectacle repugnant perquè és una qüestió d'un centau aïllat d'un petit burgès rapaç. Però nosaltres necessitem una economia estricta, a la qual hem de dedicar-li tot el nostre coneixement, tota la nostra energia i tota la nostra voluntat. Hauríem de llençar a la nació aquesta consigna: Estalviem el copec soviètic. Amb la mateixa devoció i atenció que usàrem prèviament en el treball revolucionari clandestí, guardant les adreces dels nostres camarades que mai havien de ser perdudes, i mai traïts, devem d'ací en avant defensar sostingudament cada petit tros del patrimoni del nostre país socialista.

Anem a treballar, i traurem aquest país de la misèria i l'esclavitud. I no ens rendirem enfront del capital.

¹ Publicat per primera vegada al *Pravda* número 88 el 22 d'abril de 1923.